

FİNANSMAN GELİR VE GİDERLERİNİN RAPORLANMASINA İLİŞKİN BULGULAR VE ÖNERİLER: BİST 50 VE YABANCI ÜLKE UYGULAMALARI*

Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN **

Öğr. Gör. Dr. Banu SULTANOĞLU ***

İnceleme Makalesi / Review Article

Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi
Eylül 2021, 23(3), 577-607

ÖZ

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun, kullanıcıların önemli düzeyde artan daha ihtiyaca uygun, içerik ve biçim bakımından daha tutarlı ve bu sayede karşılaştırılabilir finansal bilgi beklentisini karşılamak amacıyla 2014 yılında başlattığı "Finansal Raporlamada Daha İyi İletişim" projesi kapsamında yürüttüğü çalışma konularından biri, mevcut kar veya zarar tablosunun işletmeler arası karşılaştırılabilirliğin sağlanmasıdır. Bu amaçla, 2019 yılında "Genel Sunum ve Açıklamalara İlişkin Taslak Metin" (Taslak Metin) oluşturulmuş ve paydaşların görüşlerine sunulmuştur. Taslak Metindeki tartışma konularından biri, kar veya zarar tablosunun esas, yatırım ve finansman faaliyetleri olarak bölümlendirilmesi sonucunda gelir ve giderlerin nasıl raporlanacağına ilişkindir. Bu çalışmada, işletmelerin hem esas hem de finansman faaliyetleri grubunu ilgilendirebileceği için raporlamada karşılaştırılabilirliği zorlaştırdığı düşünülen faiz gelir/giderleri ve kur farkı kazanç/zararları hesaplarının kar veya zarar tablosu ile nakit akış tablosundaki raporlamasında evrensel bir tutarlılığın ve karşılaştırılabilirliğin olup olmadığını belirlemek amacıyla finansal kuruluşlar hariç Türkiye'nin BIST 50 işletmesi ve İngiltere, Almanya, Amerika, Avustralya, Kanada ve Güney Afrika'ya ait finansal raporların incelenmesi sonucu ortaya çıkan bulgular karşılaştırılarak, değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansman Gelir, Finansman Gider, Kur Farkı, TMS 7, Finansman Faaliyetleri, Esas Faaliyetler

JEL Sınıflandırması: M41, M48

* Makale Gönderim Tarihi (Date of Submission): 15.12.2020; Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 11.02.2021

**Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, Muhasebe ve Finansman Yönetim Bölümü, akdogan@baskent.edu.tr, orcid.org/0000-0001-8168-6152

*** Bilkent Üniversitesi, İşletme Fakültesi, sbanu@bilkent.edu.tr, orcid.org/0000-0003-0114-1553

Atıf (Citation): Akdoğan, N. ve Sultanoğlu, B. (2021). Finansman Gelir ve Giderlerinin Raporlanmasına İlişkin Bulgular ve Öneriler: BİST 50 ve Yabancı Ülke Uygulamaları. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 23(3), 577-607. <https://doi.org/10.31460/mbdd.841010>.

FINDINGS AND RECOMMENDATIONS ON REPORTING FINANCIAL INCOME AND EXPENSES

ABSTRACT

The International Accounting Standards Board initiated the "Better Communication in Financial Reporting" project in 2014 in order to meet the requirements of users for more relevant financial information, more consistent and thus comparable financial reports in terms of content and form. Ensuring the comparability of profit or loss statements between enterprises was set to be one of the most important discussion topics in the studies carried within the scope of this project. For this purpose, the "Exposure Draft on General Presentations and Disclosures" was published in 2019 for comment. One of the issues asked for comment is about how to report income and expenses if the statement of profit or loss are reported based on operating, investing and financing activities. In this study, BIST 50's as well as UK's, Germany's, America's, Australia's, Canada's and South Africa's companies' statements of profit or loss, cash flow statements and the relevant footnotes were analyzed to determine whether there is a universal consistency in reporting interest income/expenses and foreign exchange gain/losses accounts where comparability is difficult in reporting due to companies' different classifications on the face of those financial statements and in the disclosures and hence the findings are compared and evaluated.

Keywords: Financial Income, Financial Expense, Foreign Exchange, IAS 7, Financial Activities, Operating Activities

JEL Classification: M41, M48

1. GİRİŞ

İşletmeler, amacına ulaşmak ve varlıklarını sürdürebilmek için temel olarak üç ana faaliyette bulunur. Bunlar, esas faaliyetler, yatırım ve finansman faaliyetleridir. Söz konusu faaliyetler, TMS 7 "Nakit Akış Tablosu" Standardında tanımlanmıştır. Buna göre, esas faaliyetler; işletmenin hasılat yaratan ana faaliyetleri ile yatırım ve finansman faaliyeti niteliğinde olmayan diğer faaliyetleri, yatırım faaliyetleri, uzun vadeli varlıklar ile nakit benzeri olarak nitelendirilmeyen diğer yatırımların edinilmesi ve elden çıkarılması faaliyetleri ve finansman faaliyetleri, işletmenin ödenmiş sermayesinin ve borçlanmalarının büyüklüğünde ve birleşiminde değişikliğe neden olan faaliyetleridir (www.kgk.gov.tr).

Finansal raporlar, raporlayan işletmenin ekonomik kaynakları, işletmeye karşı ileri sürülebilen talep hakları ve bu kaynaklar ile talep haklarında değişikliğe neden olan işlemler, diğer olaylar ve koşulların etkileri hakkında bilgi sağlar (Kavramsal Çerçeve, md.2.2). Söz konusu tanımdaki işlemler, işletmelerin esas faaliyetleri, yatırım ve finansman faaliyetleri sonucunda gerçekleşen ve bunun sonucunda finansal durum ve performanslarında değişime neden olan işlemlerdir. Finansal tablo kullanıcıları, raporlayan işletme hakkında karar verirken bu işlemlerin bir özeti olarak sunulan finansal bilgilere ihtiyaç duyar. Ancak, günümüzde, finansal bilginin ihtiyaca uygun ve karşılaştırılabilir bir şekilde kullanıcılar sunulmasını amaçlayan finansal tabloların içerik ve biçim bakımından aynı sektördeki işletmeler için

bile farklılık gösterdiği bilinmektedir. Bu durum finansal tablo kullanıcılarının, işletmelerin özellikle finansal performanslarını karşılaştırması ve gelecekteki performansını tahmin etmesini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, çoğu finansal tablo kullanıcısı söz konusu tablolarda daha fazla kalemin ve alt toplamın tanımlanarak sunulması ve bunun da yapılırken tutarlılığın ve karşılaştırılabilirliğin çok önemli düzeyde dikkate alınması gerektiği görüşündedir.

Finansal tabloların sunum ve açıklamalarına yönelik kullanıcıların daha ihtiyaca uygun, içerik ve biçim bakımından daha tutarlı ve bu sayede karşılaştırılabilir finansal bilgi beklentisinin önemli düzeyde artması sonucu UMSK, 2014 yılında, konuya ilişkin çözüm önerilerini geliştirmek üzere “Finansal Raporlamada Daha İyi İletişim” konulu çalışmalarını başlatmıştır. Bu çalışmalar kapsamında gerçekleştirilen “Temel Finansal Tablolar Projesi” isimli ilk Proje’de, özellikli olarak mevcut kar veya zarar tablosunun işletmeler arası karşılaştırılabilirliğinin sağlanması, finansman ve vergi öncesi kar veya zarar gibi performans ölçümlerinin sunumu ve finansal tablo sunumlarında yeterince ayrı sınıflandırmaların (ayrıştırma) yapılması gerekliliği konularına yönelik çalışmaların yürütülmesine karar verilmiştir. Söz konusu çalışmalar sonucu, 2019 yılında “Genel Sunum ve Açıklamalara İlişkin Taslak Metin” (Taslak Metin) oluşturulmuş ve paydaşların görüşlerine sunulmuştur. Taslak’ta, görüşlerin alındığı dört temel konudan biri, Kar veya Zarar Tablosunda Ara Toplamların Sunumu’dur. Esas Faaliyet Karı/(Zararı), Esas Faaliyet Karı/(Zararı) ve İştirak ve Müşterek Anlaşmalardan Gelir ve Giderler ve Faiz ve Vergi Öncesi Kar (FVÖK) şeklinde yeni ara toplamaların kar veya zarar tablosunda sunumunun kullanıcılar açısından faydalı olacağı görüşü savunularak, gelir ve giderlerin esas, yatırım ve finansman faaliyetleri şeklinde gruplandırma yapılarak raporlanması önerilmiştir.

2019 yılında UMSK’nın yayınladığı Taslak Metindeki kar veya zarar tablosunun sunumuna ilişkin önerilen değişiklikler aslında 2004 yılında UMSK ve Amerikan Finansal Muhasebe Standartları Kurulu’nun (FASB) birlikte başlatmış olduğu “Finansal Tablo Sunumu” adlı ortak projede ilk olarak ele alınmıştır.¹ Bu projede önerilen finansal durum tablosunun nakit akış tablosu mantığı çerçevesinde, işletme faaliyetlerine ilişkin varlıklar ve yükümlülükler, yatırım faaliyetlerine ilişkin yatırım varlıkları ve yükümlülükleri ve finansman faaliyetlerine ilişkin varlıklar ve yükümlülükler olarak ve kısa/uzun vadeli şeklinde sınıflandırılarak sunulması ve ayrıca yine finansal durum tablosunda, vergi varlık ve yükümlülüklerinin ve durdurulan faaliyetlere ilişkin varlık ve yükümlülüklerinin ve özkaynakların da ayrı başlıklar olarak sunulması önerilmiştir. Aynı şekilde kar veya zarar tablosu için de, işletme faaliyetleri gelir ve giderleri, yatırım faaliyetleri gelir ve giderleri ile finansman faaliyetleri gelir ve giderlerinin ayrı gruplar halinde raporlanması ve aynı zamanda durdurulan faaliyetlere ilişkin gelir ve giderlerin de ayrı başlık olarak sunulması önerilmiştir. Diğer taraftan, diğer kapsamlı gelir ve gider

---

¹ Söz konusu projede, mevcut UMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu ve UMS 7 Nakit Akış Tablosu standartlarının yerini alacak bir standardın oluşturulması amaçlanmıştır.

unsurlarının kar veya zarar tablosunun devamı olarak tek tablo halinde ya da ayrı tablo olarak sunulmasına ilişkin tercih hakkının verilmesi de önerilmiştir. (Giacomino, Li ve Akers, 2013). Bu çalışmaların sonucu olarak 2007 yılında değişikliğe uğrayan UMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu standardına kar veya zarar tablosu açısından yapılan öneriler kısmen yansyarak, sürdürülen ve durdurulan faaliyetlerden gelirler ve giderler ayrımı ve diğer kapsamlı gelir unsurunun tabloya dahil edilmesi hususu getirilmiştir. Ancak, finansal durum tablosu ile ilgili bir değişiklik yapılamamıştır (Simga Mugan, 2010; Akman ve Gönül, 2013).

Ortak proje her iki kurulun ek çalışma ve araştırmaların yapılması gerektiği konusunda verdiği ortak karar ile 2010 yılında durdurulmuş ve sadece Finansal Tablo Sunumu olarak düşünülen taslak standarda ilişkin kurul için görüşlerin alınmasına yönelik taslak rapor yayınlanmıştır (Staff Draft of Exposure Draft IFRS X) (ifrs.org).

2013 yılında UMSK'nın tekrar Açıklama İnisyatifi Proje'si (Disclosure Initiative) ile başlayan ve daha sonra 2015 yılından itibaren devam etmekte olan Finansal Raporlamada Daha İyi İletişim Proje'si kapsamında yürütülen “Temel Finansal Tablolar” başlıklı alt proje kapsamında devam etmekte olan mevcut çalışmaların da ana teması kar veya zarar tablosunun esas, yatırım ve finansman olarak gruplandırılması ve sunumunda ayrıştırmalara yer verilmesine ilişkindir. Dolayısıyla, kar veya zarar tablosuna ilişkin önceki yıllarda önerilen değişiklikler yeni Taslak Metinle tekrar gündeme gelmiştir. Diğer taraftan, finansal durum tablosuna ilişkin önceki öneriler gündeme alınmamıştır.

Mevcut Taslak Metin'de, esas faaliyetler sınıfına ana işletme faaliyetleri kapsamında ortaya çıkan ve bu faaliyetlerin yürütülmesi sırasında yapılan yatırımlardan elde edilen tüm gelir ve giderler, yatırım faaliyetleri sınıfına, esas faaliyetleri ile ilişkisi olmayan yatırımlardan elde edilen gelir ve giderler, finansman faaliyetleri sınıfına ise, nakit ve nakit benzerlerinden kaynaklanan gelir ve giderler, finansman faaliyetinden kaynaklanan gelir ve giderler ile finansman faaliyetlerinden kaynaklanmayan yükümlülükler (çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin yükümlülükler ve diğer uzun vadeli karşılıklar) ilişkin faiz giderleri dâhil edilmiştir.

Günümüzde, finansal tablo kullanıcıları, bir işletmenin doğrudan performansını analiz etmek isteyeceği gibi, işletmenin nasıl finanse edildiğinden bağımsız olarak performansını da analiz etmeyi ister (ED, 2019b: BC33). Bu nedenle, işletmelerin finansal raporlarında üç temel faaliyetleri sonucu ortaya çıkan gelir ve giderlerini ihtiyaca uygun ve karşılaştırılabilir sunması beklenmektedir. Ancak, TMS 1 “Finansal Tabloların Sunuluşu” Standardının mevcut halinde kar veya zarar tablosunda yer alması gereken asgari gelir ve gider kalemleri sunulmakla birlikte, bu kalemler için herhangi bir alt toplam ya da sınıflandırma hükmüne yer vermemiştir. TMS 1'in ara toplamları sunmayı tercih eden işletmelere yol gösterici olmasına yönelik özel hükümlerinin olmaması, aynı sektördeki işletmelerin dahi hesaplama ve sunumlarının birbirlerinden farklı olmasına neden olmaktadır. Diğer bir deyişle, kar

veya zarar tablosundaki ara toplamlar farklı işletmeler tarafından farklı şekillerde tanımlanabilmekte, bu çeşitlilik, finansal tablo kullanıcıları açısından anlaşılabilirlik ve karşılaştırılabilirliği zorlaştırmaktadır (Akdoğan ve Sultanoğlu, 2018). Ancak, ülkemizde ilgili otoritelerin belirlediği formata uyularak raporlama yapıldığı için sunumda ana başlıklar itibariyle bir sorun olmasa da, ana kalemlerin içerikleri itibariyle karşılaştırılabilirlikte sorunlar yaşanabilmektedir.

Bilindiği üzere, finansal tablo kullanıcıları, farklı şekilde finanse edilen işletmelerin finansal performanslarını karşılaştırmak ve buna göre yatırım kararları almak için esas faaliyet karı/zararı ve finansman ve vergi öncesi kar veya zarar tutarını kullanmaktadır. Aynı zamanda bu sayede, özkaynakla finanse edilen işletme ile borçlanarak finansman kaynağı bulan işletmelerin performanslarının ölçümünde karşılaştırılabilirlik de sağlanmış olur. Bu nedenle, Taslak Metin’de, ana faaliyet konusu müşterilere finansman sağlamak olan işletmeler hariç tüm işletmelerin kar veya zarar tablolarında, finansman ve vergi öncesi kar veya zarar alt toplamını sunmalarının gerekli olduğu öngörülmektedir. Ancak, bazen finansman faaliyeti olarak gözükmemesine rağmen, özün önceliği ilkesi gereği işlemin esas faaliyet niteliği kazanması gibi durumların gerçekleşmesi halinde, bu faaliyetlere ilişkin gelir ve giderlerin işletmeler tarafından doğru ve tutarlı bir şekilde ayrıştırılması zorlaşacağından (örneğin ticari alacaklara ve borçlara ilişkin kur farkları ve faiz gelir ve giderlerin finansman değil esas faaliyetler grubunda raporlanması), söz konusu alt toplamın karşılaştırılabilirliği azalmaktadır. Dolayısıyla, bazen iç içe geçmiş gibi gözükken esas, yatırım ve finansman faaliyetlerine ilişkin gelir ve giderlerin nasıl raporlanacağı konusunda uygulamada farklılıklar bulunmaktadır.

Taslak Metin’de önerilen kar veya zarar tablosundaki ara toplamın raporlanmasında karşılaştırılabilirlik çok önem arz edeceği için hangi gelir ve giderlerin esas faaliyetlerden diğer gelir/giderler ve finansman gelir/giderleri grubuna dahil edileceği daha da önem kazanmıştır. Ancak, bu ara toplamın hesaplanmasında, işletmelerin finansman gelir ve giderler ile esas faaliyetlerden diğer gelir ve giderler kalemlerini kullanarak farklı sınıflandırma yollarını seçmesi nedeniyle, söz konusu ara toplamın karşılaştırılabilir olmamaktadır. Örneğin, faiz gelir/giderleri ve kur farkı kazanç/zararları gibi kalemlerin her iki faaliyet grubunu da ilgilendirebileceğinden dolayı, bunların hangi durumlarda işletme faaliyetleri kapsamında, hangi durumlarda finansman faaliyetleri kapsamında raporlanacağı hususu Taslak Metin’de de netleşmeli, bu konuda sınırlar iyi çizilmeli ve uygulamanın muhasebe politika tercihinin bırakılmaması gerekmektedir. Aynı şekilde, nakit akış tablolarında da alınan faizler ve ödenen faizlerin raporlandığı faaliyet sınıflarında uygulamada farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu amaçla çalışmada, işletmelerin hem esas hem de finansman faaliyetleri grubunu ilgilendirebileceği için raporlamada karşılaştırılabilirliği zorlaştırdığı düşünülen ve uzunca bir süredir tartışma konusuna neden olan faiz gelir/giderleri ve kur farkı kazanç/zararları kalemlerinin 2011 yılında Kamu Gözetim, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından hazırlanan Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağı (Taslak Hesap Planı) kapsamında nasıl sınıflandırıldığına değerlendirilmesi

yapıldıktan sonra, UMSK'nın “Genel Sunum ve Açıklamalara İlişkin Taslak Metin” deki esas ve finansman faaliyetleri tanımları ve bu tanımlara hangi unsurların dahil edilmesi gerektiğine ilişkin yapılan öneriler açıklanmıştır. Söz konusu faiz gelir/giderleri ve kur farkı kazanç/zararları kalemlerinin kar veya zarar tablosundaki raporlamasında ve aynı zamanda nakit akış tablosunda faize ilişkin nakit hareketlerinin de raporlanmasında evrensel bir tutarlılığın ve karşılaştırılabilirliğin olup olmadığını belirlemek amacıyla da çalışmada, finansal kuruluşlar hariç Türkiye'nin BIST 50 işletmesine ait finansal raporların incelenmesi sonucu ortaya çıkan bulgular değerlendirilmiş ve çeşitli ülkelerin raporlaması ile karşılaştırılmıştır. Çalışma, sonuç ve öneriler kısmı ile tamamlanmıştır.

2. KUR FARKI KAZANÇ/ZARARLARI VE FAİZ GELİR/GİDERLERİ'NİN KGK TASLAK HESAP PLANI'NA GÖRE SINIFLANDIRILMASI

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne (MSUGT) göre, ticari olan/olmayan alacak ve borçlardan doğan reeskont faiz gelir/gideri, kambiyo karı/zararı ve faiz geliri, diğer faaliyetlerden olağan gelir ve gider gruplarında raporlanırken, borçlanmadan kaynaklanan finansman giderleri (faiz ve kur farkları dahil) ayrı bir başlıkta raporlanmaktadır.

Muhasebe standartlarının uygulamaya girmesiyle, özellikle işletmelerin ticari faaliyetlerine ilişkin alacak ve borçlarla ilgili reeskont, faiz gelir ve giderlerinin (alacak ve borçların itfa edilmiş maliyetinden değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan vade farkı gelir ve giderleri) ve bu hesaplara ilişkin kur farkı kazanç/zararlarının esas faaliyet karı kapsamında raporlanması gündeme gelmiştir. Ticari faaliyetlerden doğan vade farkı gelir ve giderlerinin işletme faaliyetleri mi yoksa finansman gelir ve giderleri grubunda mı raporlanacağı halen en çok tartışılan hususlardan birisidir. Aynı şekilde, MSUGT'ta diğer faaliyetlerden olağan gelir ve karlar grubu içinde raporlanan faiz gelirlerinin, halihazırda borsadaki uygulamada, esas faaliyet karından sonra finansman gelirleri ve finansman giderleri olarak raporlandığı görülmektedir.

Kamu Gözetim, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, 2011 yılında finansal kuruluşlar hariç finansal tablolarını Türkiye Muhasebe Standartları'na (TMS), MSUGT veya ilgili diğer mevzuata göre hazırlayan işletmeler tarafından kullanılmak üzere, Taslak Hesap Planını hazırlamıştır. Çalışmanın konusu olan faiz gelir/giderleri ve kur farkı kazanç/zararları hesaplarının Taslak Hesap Planında nasıl sınıflandırıldığına değerlendirilmesinde, bu hesapların yer aldığı hesap gruplarının kapsamının anlaşılması önemlidir. Buna göre, Taslak Hesap Planında işletmelerin brüt satış hasılatı, satışların maliyeti ile esas faaliyet dönem giderleri dışında kalan faaliyetlerine ilişkin gelir ve giderler, *Esas Faaliyetlerden Gelir ve Giderler* grubunda, finansman faaliyetlerine ilişkin gelir ve giderler ise *Finansal Gelirler ve Giderler* grubunda raporlanması önerilmektedir.

2.1. Esas Faaliyetlerden Diğer Gelir ve Kazançlar ile Diğer Gider ve Zararlar (-)

Taslak Hesap Planında sunulan “Esas Faaliyetlerden Diğer Gelir ve Kazançlar ile Diğer Gider ve Zararlar” grubunda, işletmenin brüt satış hasılatı, satışların maliyeti ve esas faaliyet dönem giderleri dışında kalan faaliyetlerine ilişkin hesaplar yer almaktadır. Bu gruptaki gelir hesap kalemleri ve açıklamaları aşağıdadır (www.kgk.gov.tr):

640 Esas Faaliyet Alacaklarına İlişkin Vade Farkı Gelirleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Kazançları	641 Esas Faaliyet Alacaklarına İlişkin Konusu Kalmayan Karşılıklar
642 Esas Faaliyetlerle İlgili Komisyon Gelirleri	643 Tarımsal Faaliyetlerde Değerleme Artışları
644 Esas Faaliyetlerden Diğer Çeşitli Gelir ve Kazançlar	

- **640 nolu hesapta;** itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülmesi gereken senetli veya senetsiz ticari alacaklara ilişkin ilgili dönemde ortaya çıkan faiz gelirleri (vade farkı gelirleri), ticari alacak ve borçlara ilişkin kur farkı kazançları ve itfa edilmiş maliyet yöntemine göre ölçüm yapmayıp, sadece senetli ticari alacaklara ve ticari borçlara reeskont uygulaması yapıldığı durumlarda, reeskont faiz gelirleri izlenmektedir.
- **641 nolu hesapta;** daha önceki dönemlerde değer düşüklüğü hesaplanıp, karşılık ayrılan ticari alacaklara ilişkin tahsil ya da tahmin değişiklikleri sonucu iptal edilen karşılıklar takip edilmektedir.
- **642 nolu hesapta;** işletmenin esas faaliyetleri kapsamında yaptığı işlerden dolayı aldığı komisyonlar izlenmektedir.
- **643 nolu hesapta ise;** gerçeğe uygun değer yöntemi kullanılarak ölçülen canlı varlıkların ilk kayda alınması sırasında ortaya çıkan kazançlar ile sonradan meydana gelen değer artışları ve hasadı yapılan tarımsal ürünlerin ilk kayda alınması sırasında ortaya çıkan kazançlar izlenmektedir. *Ancak, hasadı yapılan tarımsal ürünlerin ilk kayda alınmasında ortaya çıkan değerleme kazançlarının (zararlarının), kar veya zarar tablosu formatında “hasılat” bölümünde raporlanması öngörülmektedir. Bu nedenle, bu işlemin 60 grubunda hasılat bölümüne alınması uygun olacaktır; ya da kar veya zarar tablosu düzeltilerek, esas faaliyetlerden diğer gelirler/giderler bölümünde raporlanması sağlanmalıdır.* Maliyet yöntemi kullanılarak ölçülen canlı varlıklar açısından iptal edilen önceki dönem değer düşüklüğü karşılıkları da bu hesapta izlenmektedir.
- **644 nolu hesapta ise;** işletmenin esas faaliyetleri dolayısıyla elde ettiği diğer gelir ve kazançları izlenmektedir.

Bu gruptaki gider hesap kalemleri ve açıklamaları gelir hesapları paralelinde oluşturulmuş olup aşağıdaki gibidir:

650 Ticari Borçlara İlişkin Vade Farkı Giderleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Zararları (-)	651 Esas Faaliyet Alacaklarına İlişkin Değer Düşüklüğü Karşılık Giderleri (-)
652 Esas Faaliyetlerle İlgili Komisyon Giderleri (-)	653 Tarımsal Faaliyetlerde Değerleme Azalışları (-)
654 Esas Faaliyetlerden Diğer Çeşitli Gider ve Zararlar (-)	

- **650 nolu hesapta;** itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülmesi gereken senetli veya senetsiz ticari borçlara ilişkin ilgili dönemde ortaya çıkan faiz giderleri (vade farkı giderleri), ticari alacak ve borçlara ilişkin kur farkı zararları ve senetli ticari alacak ve borçlara reeskont uygulaması yapıldığı durumlarda, reeskont faiz giderleri izlenir.
- **651 nolu hesapta;** ticari alacaklara ilişkin ayrılan değer düşüklüğü karşılık giderleri yer alır.
- **652 nolu hesapta;** işletmenin esas faaliyetleri kapsamında yaptığı işlerden dolayı ödediği komisyonlar izlenmektedir.
- **653 nolu hesapta ise;** gerçeğe uygun değer yöntemi kullanılarak ölçülen canlı varlıklara ilişkin değer azalışları izlenmektedir. ***Bu hususa ilişkin, yukarıda yapılan açıklama burada da geçerlidir.*** Maliyet yöntemi kullanılarak ölçülen canlı varlıklara ilişkin değer düşüklüğü karşılıkları bu hesapta izlenir.
- **654 nolu hesapta ise;** işletmenin esas faaliyetleri dolayısıyla katlandığı diğer gider ve zararlar izlenmektedir.

Taslak Hesap Planı'ndaki *Esas Faaliyetlerden Diğer Gelir ve Kazançlar* grubunda listelenen kalemler incelendiğinde, bu grupta, işletmelerin senetli veya senetsiz ticari alacaklarına ilişkin ilgili dönemde ortaya çıkan faiz gelirleri (vade farkı gelirleri), ticari borçlara ve alacaklara ilişkin kur farkı kazançları ve senetli ticari alacaklara ve ticari borçlara reeskont uygulaması yapıldığı durumlarda ortaya çıkan reeskont faiz gelirlerinin olduğu, *Esas Faaliyetlerden Diğer Gider ve Zararlar* grubunda ise, itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülmesi gereken senetli veya senetsiz ticari borçlara ilişkin ilgili dönemde ortaya çıkan faiz giderleri (vade farkı giderleri), ticari alacak ve borçlara ilişkin kur farkı zararları ve senetli ticari alacaklara ve ticari borçlara reeskont uygulaması yapıldığı durumlarda ortaya çıkan reeskont faiz giderlerinin yer aldığı görülmektedir.

Taslak Hesap Planındaki 640 "*Esas Faaliyet Alacaklarına İlişkin Vade Farkı Gelirleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Kazançları*" kaleminin, UMSK'nın hazırladığı "Genel Sunum ve Açıklamalara İlişkin Taslak Metin"de de, esas faaliyetler grubunda raporlanması önerildiği

görülmektedir. Buna karşılık, 650 “*Ticari Borçlara İlişkin Vade Farkı Giderleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Zararları (-)*” kaleminin finansman faaliyetlerinde raporlanması önerilmektedir. Bu konunun netleşmesi gerektiği ve buna göre 650 ve 640 nolu hesapların tamamınının 66 grubunda kapsama alınmasının kolaylık ve karşılaştırılabilirlik sağlayacağı ve böylece tutarlılık ilkesininin de gerçekleşeceği düşünülmektedir. Kuşkusuz bu konudaki nihai gelişmelere göre, hareket edilmesi ve gerekli düzeltmelerin yapılması gerekecektir.

2.2. Finansal Gelirler ve Finansal Giderler

Taslak Hesap Planında, Finansal Gelirler grubunda aşağıdaki kalemler ve açıklamaları yer almaktadır (www.kgk.gov.tr):

660 Mevduat Faiz Gelirleri	661 Menkul Kıymet Yatırımlarından Faiz Gelirleri
662 Diğer Alacaklara İlişkin Vade Farkı Gelirleri	663 Diğer Faiz Gelirleri
664 Kur Farkı Kazançları	665 Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar ile Menkul Kıymet Yatırımlarına İlişkin Değer Artış Kazançları
666 Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar ile Menkul Kıymet Yatırımlarına İlişkin Diğer Gelir ve Kazançlar	667 Türev Araçlardan Sağlanan Kazançlar
668 Diğer Finansal Gelirler	669 Net Parasal Pozisyon Kazançları (Enflasyon Düzeltmesi Kârları)

- **660 hesapta;** işletmenin sahip olduğu her türlü mevduat hesaplarından sağlanan faiz gelirleri
- **661 hesapta;** işletmenin kısa ve uzun vadeli finansal yatırımlarında sınıflandırdığı menkul kıymet niteliğindeki finansal yatırımlarından elde ettiği faiz gelirleri
- **662 hesapta;** itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülmesi gereken senetli veya senetsiz ticari olmayan (diğer) alacaklara ilişkin olarak dönemde ortaya çıkan faiz gelirleri ve itfa edilmiş maliyet yöntemine göre ölçüm yapmayıp senetli ve senetsiz ticari olmayan alacaklara ve borçlara reeskont uygulaması yapıldığı durumlarda reeskont faiz gelirleri
- **663 hesapta;** işletmenin sahip olduğu finansal varlıklardan (örneğin, nakit ve nakit benzeri varlıklarından) elde ettiği diğer faiz gelirleri
- **664 hesapta ise;** ticari alacak ve borçlara ilişkin kur farkı kazançları, borçlanma maliyetlerinde düzeltme olarak dikkate alınan kur farkı kazançları ve finansal tabloların çevriminden kaynaklanan kur farkı kazançları hariç tüm kur farkı kazançları
- **665 hesapta;** gerçeğe uygun değer yöntemiyle değerlendirilen nakit ve nakit benzeri varlıklar ile menkul kıymet yatırımlarına ilişkin dönemde meydana gelen gerçeğe uygun değer artışları ve söz konusu

varlıkların maliyet ya da itfa edilmiş maliyet yöntemiyle değerlendirilmesi durumunda bunlara ilişkin daha önceki dönemlerde ayrılan değer düşüklüğü karşılıklarının iptal edilen kısımları

- **666 hesapta ise;** işletmenin nakit ve nakit benzeri varlıkları ile menkul kıymet yatırımlarından elde ettiği faiz, kur farkı ve değer artış kazançları hariç diğer gelir ve kazançları (satış kazançları, kar payı kazançları vb.)
- **667 hesapta;** türev araçlardan ortaya çıkan ancak borçlanma maliyetlerine yönelik düzeltme olarak dikkate alınmayan ve esas faaliyetlerden ya da diğer faaliyetlerden gelir ve kazançlarda izlenmeyen gelir ve kazançlar,
- **668 hesapta,** işletmenin elde ettiği diğer finansal gelirler
- **669 hesapta ise,** net parasal pozisyon kazançları (enflasyon düzeltmesi karları)

Finansal Giderler grubundaki hesap kalemleri ve açıklamaları aşağıdadır:

670 Kısa Vadeli Finansal Borçlanma Maliyetleri (-)	671 Uzun Vadeli Finansal Borçlanma Maliyetleri (-)
672 Diğer Borçlara İlişkin Vade Farkı Giderleri (-)	673 Diğer Faiz Giderleri (-)
674 Kur Farkı Zararları (-)	675 Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar ile Menkul Kıymet Yatırımlarına İlişkin Değer Azalış Zararları (-)
676 Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar ile Menkul Kıymet Yatırımlarına İlişkin Diğer Gider ve Zararlar (-)	677 Türev Araçlardan Kaynaklanan Zararlar (-)
678 Diğer Finansal Giderler (-)	679 Net Parasal Pozisyon Zararları (Enflasyon Düzeltme Zararları) (-)

- **670 ve 671 hesaplarda;** işletmenin banka kredilerinden, katılım bankalarından ve diğer finans kuruluşlarından sağlanan fonlar ile kiralama işlemlerinden ve çıkarılmış menkul kıymet niteliğindeki borçlanma araçları gibi para piyasalarından ya da sermaye piyasalarından temin edilmiş olunan kısa ve uzun vadeli finansal yükümlülüklerle ilgili olarak katlandığı faiz, kur farkı, komisyon gideri gibi borçlanma maliyetleri,
- **672 hesapta;** senetli veya senetsiz ticari olmayan (diğer) borçlara ilişkin faiz giderleri (vade farkı giderleri) ve itfa edilmiş maliyet yöntemine göre ölçüm yapmayıp senetli diğer borçlara ve diğer alacaklara reeskont uygulaması yapıldığı durumlarda, reeskont faiz giderleri
- **673 hesapta;** işletmenin finans kuruluşlarından, kiralama işlemlerinden ve para ya da sermaye piyasalarından elde ettiği borçları dışındaki finansal yükümlülüklerinden kaynaklanan diğer faiz giderleri

- **674 hesapta ise;** ticari alacak ve borçlara ilişkin kur farkı zararları, borçlanma maliyetlerine dahil edilen kur farkı zararları ve finansal tabloların çevriminden kaynaklanan kur farkı zararları hariç tüm kur farkı zararları
- **675 hesapta;** gerçeğe uygun değer yöntemiyle değerlendirilen nakit ve nakit benzeri varlıklar ile menkul kıymet yatırımlarına ilişkin dönemde meydana gelen gerçeğe uygun değer azalışları ile söz konusu varlıkların maliyet ya da itfa edilmiş maliyet yöntemiyle değerlendirilmesi durumunda bunlara ilişkin dönemde ayrılan değer düşüklüğü karşılık giderlerinin ve ayrılan karşılık tutarının aynı hesap dönemi içerisindeki iptalleri
- **676 hesapta;** işletmenin nakit ve nakit benzeri varlıkları ile menkul kıymet yatırımlarından kaynaklanan kur farkı zararları ile değer artış zararları hariç diğer gider ve zararları (satış zararları vb.)
- **677 hesapta;** esas faaliyetler veya diğer faaliyetlerde izlenmeyen, türev araçlardan ortaya çıkan gider ve zararlar ile borçlanma maliyetlerine yönelik düzeltme olarak dikkate alınmayan gider ve zararlar,
- **678 hesapta;** işletmenin diğer finansal giderleri
- **679 hesapta ise,** net parasal pozisyon zararları (enflasyon düzeltmesi zararları)

2.3 Faiz Gelir/Giderleri ve Kur Farkı Kazanç/Zararları Hesaplarının MSUGT ve Taslak Hesap Planı Çerçevesinde Karşılaştırılması

Faiz gelir ve giderleri ile kur farkı kazanç ve zararları için MSUGT ve Taslak Hesap Planı'ndaki hesap grupları aşağıdaki gibidir:

MSUGT	TASLAK HESAP PLANI
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kazançlar	Esas Faaliyetlerden Diğer Gelir ve Kazançlar
642 Faiz Gelirleri	640 Esas Faaliyet Alacaklarına İlişkin Vade Farkı Gelirleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Kazançları
646 Kambiyo Karları	Esas Faaliyetlerden Diğer Gider ve Zararlar
647 Reeskont Faiz Gelirleri	650 Ticari Borçlara İlişkin Vade Farkı Giderleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Zararları (-)
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	Finansal Gelirler
656 Kambiyo Zararları	660 Mevduat Faiz Gelirleri
657 Reeskont Faiz Giderleri	661 Menkul Kıymet Yatırımlarından Faiz Gelirleri
	662 Diğer Alacaklara İlişkin Vade Farkı Gelirleri
	663 Diğer Faiz Gelirleri
	664 Kur Farkı Kazançları
	665 Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar ile Menkul Kıymet Yatırımlarına İlişkin Değer Artış Kazançları
	666 Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar ile Menkul Kıymet Yatırımlarına İlişkin Diğer Gelir ve Kazançlar
	Finansal Giderler
Finansman Giderleri	670 Kısa Vadeli Finansal Borçlanma Maliyetleri (-)
660 Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri	671 Uzun Vadeli Finansal Borçlanma Maliyetleri (-)
661 Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri	672 Diğer Borçlara İlişkin Vade Farkı Giderleri (-)
	673 Diğer Faiz Giderleri (-)
	674 Kur Farkı Zararları (-)
	675 Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar ile Menkul Kıymet Yatırımlarına İlişkin Değer Azalış Zararları (-)
	676 Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar ile Menkul Kıymet Yatırımlarına İlişkin Diğer Gider ve Zararlar (-)
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı (Enflasyon Düzeltme Karı/Zararı)	

Finansal gelirler, işletmenin finansman faaliyetleriyle ilgili olarak elde ettiği gelirleri kapsar. MSUGT’da, yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere finansal gelirler grubu ile ilgili olarak ayrı bir sınıflandırmaya yer verilmemiştir. Finansal gelir niteliğindeki kalemlerin tamamı yatırım faaliyetlerinden elde edilen gelir ve karları da kapsayan diğer faaliyetlerden olağan gelir ve karlar grubunda raporlanmaktadır. Buna göre, Faiz Gelirleri, Kambiyo Karları ve Reeskont Faiz Gelirleri bu gruptadır. Faiz gelirleri, yeni hesap planından farklı olarak ayrıntılı bir sınıflandırma yapılmadan tek bir grupta izlenmektedir. İşletmenin finansman faaliyetleriyle ilgili ortaya çıkan borçlarından kaynaklanan giderleri olan finansman giderleri ise 660 “Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri” ve 661 “Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri” olarak ayrı bir grupta raporlanmaktadır.

Taslak Hesap Planında, ticari alacaklar ve ticari borçlar kalemlerine ilişkin ortaya çıkan faiz ve kur farkı gelir ve gider unsurlarının işletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili olarak ortaya çıktığı kabul edildiğinden “Esas Faaliyetlerden Diğer Gelir ve Kazançlar” ile “Esas Faaliyetlerden Diğer Gider ve Zararlar” şeklinde ayrı gruplarda sınıflandırıldıktan sonra, bunlar dışındaki bütün finansman faaliyetleri ile ilgili gelir ve giderler için “Finansal Gelirler” ve “Finansal Giderler” şeklinde iki hesap grubu açılmıştır (www.kgk.gov.tr). Dolayısıyla, MSUGT’da, bütün finansal gelir niteliğindeki kalemler esas faaliyetlerden kaynaklanıp kaynaklanmama ayırımına gidilmeden “Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar” grubunda topluca sınıflandırılırken; diğer bir deyişle “Finansal Gelirler” şeklinde ayrı bir grup kullanılmazken, Taslak Hesap Planında, söz konusu gelir ve giderlerin esas ve finansman ayırımı yapılarak gruplandırma yolu izlenmiş ve “Finansal Gelirler” ve “Finansal Giderler” olmak üzere iki ayrı hesap grubu açılmıştır.

Kur farklarının muhasebeleştirilmesinde ise, MSUGT’da mali borçlardan kaynaklanan kur farkı zararları finansman giderleri kapsamında; 660 kısa vadeli ya da 661 uzun vadeli borçlanma maliyetleri hesaplarında izlenmektedir. Diğer taraftan diğer varlık ve borç hesaplarından kaynaklanan kur farkı zararları; 656 “Kambiyo Zararları” hesabında diğer olağan gider ve zararlar bölümünde raporlanmaktadır. Kur farkı kazançları ise gerek borçlanmadan kaynaklansın gerek varlık ve diğer borç hesaplarından kaynaklansın herhangi bir ayırımı tabi tutulmadan tamamı diğer olağan gelir ve karlar grubunda yer alan 646 “Kambiyo Karları” hesabında izlenmektedir.

Taslak Hesap Planında ise, ticari faaliyetlerden doğan kur farkı kazançlarının esas faaliyetlerden diğer kazanç ve gelirler grubunda 640 “Esas Faaliyet Alacaklarına İlişkin Vade Farkı Gelirleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Kazançları” hesabında izlenmesi öngörülmüşürken; diğer hesaplardan doğan kur farkı kazançlarının tamamının finansman gelirleri grubunda 664 “Kur Farkı Kazançları” hesabında izlenmesi öngörülmüştür.

Kur farkı zararları ise; ticari faaliyetlerden doğan kur farkı zararları, esas faaliyetlerden diğer gider ve zararlar grubunda 650 “Ticari Borçlara İlişkin Vade Farkı Giderleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur

Farklı Zararları (-)” hesabında, finansal borçlardan kaynaklanan kur farkları zararları ise MSUGT’da benimsenen mantık doğrultusunda 670 ve 671 kısa ve uzun vadeli borçlanma maliyetleri hesaplarında izlenmesi öngörülmekte, bunun dışındaki diğer varlık ve borçlardan kaynaklanan kur farkı zararlarının finansman giderleri grubunda 674 “Kur Farkı Zararları” hesabında izlenmesi öngörülmektedir. Dolayısıyla, kur farkı zararları hangi olaydan ortaya çıkışına bağlı olarak üç ayrı yerde raporlanabilmektedir.

Diğer taraftan, konsolide tablo düzenlemelerinde finansal tabloların çevirisinden kaynaklan veya özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yurt dışı iştiraklerin ve müşterek kontrol edilen ortaklıkların geçerli para birimine çevirisinden kaynaklanan kur farklarının muhasebeleştirilmesinde özel hesaplar bulunmaktadır. Çeviriden doğan kur farklarının yukarıda belirtilen hesaplarda değil, özkaynak hesapları içerisinde birikimli tutarları izlemek üzere açılan 556 “Yabancı Para Çevirim Farkları ile Yurtdışı İşletmelerdeki Net Yatırım Riskinden Korunma Kazançları (Kayıpları)” hesabında izlenmesi öngörülmüştür. Tabi olduğu finansal raporlama çerçevesi gereği diğer kapsamlı gelir unsurlarının cari döneme ait tutarlarını 8. grupta izleyen işletmeler için bu çevirim farklarının önce diğer kapsamlı gelir/gider hesaplarından 810 “Dönemde Ortaya Çıkan Yabancı Çevirim Farkları” hesabında izlenmesi, daha sonra özkaynak grubundaki hesaba aktarılması yeni hesap planı taslağında öngörülmüştür.

2.4 Nakit Akış Tablosunda Faiz Gelir ve Giderlerinin ve Kur Farkı Kazanç ve Kayıplarının Raporlanması

İşletmenin belirli bir faaliyet dönemine ait nakit hareketlerinin raporlandığı nakit akış tabloları da finansal tablolar içinde gün geçtikçe önemi artan finansal tablolardan birisidir. İşletmenin nakit akışları; esas işletme faaliyeti, yatırım faaliyeti ve finansman faaliyeti olarak sınıflandırılarak sunulmaktadır. İşletmenin esas faaliyetleri sınıfında; işletmenin ana gelir getirici faaliyetleri ile yatırım ve finansman faaliyeti olmayan diğer faaliyetlerinden kaynaklanan nakit giriş ve çıkışları raporlanmaktadır. Yatırım faaliyeti bölümünde ise, uzun vadeli varlıkların (duran varlıkların) ve nakit benzerleri içerisinde yer almayan diğer yatırımların elde edilmesi ve elden çıkarılmasına ilişkin faaliyetlere ait nakit akışları raporlanmaktadır. Finansman faaliyetleri bölümünde ise, özkaynaklar ile yabancı kaynakların (borçlanmaların) yapısında ve tutarında değişiklik meydana getiren faaliyetlere ilişkin nakit akışları raporlanmaktadır.

TMS 7’de, nakit akış tablosunda, finansman gelir ve gider grubundaki faiz kalemlerinin nakit olarak ödenen ve alınan tutarlarının raporlanmasına ilişkin açıklama “Faiz ve Temettüleri” bölümünde yapılmıştır. Buna göre, finansal kuruluş açısından, ödenen faiz ile alınan faiz, genellikle esas faaliyetlerden kaynaklanan nakit akışı olarak sınıflandırılırken, diğer işletmeler açısından söz konusu nakit akışlarının sınıflandırılması konusunda bir görüş birliği bulunmamaktadır (TMS 7, md.33). Standarda göre, ödenen faiz ile alınan faiz, kar veya zararın belirlenmesinde dikkate alındığından, esas

faaliyetlerden kaynaklanan nakit akışı olarak sınıflandırılabilir. Alternatif olarak, ödenen faiz finansal kaynak temin etmenin maliyeti, alınan faiz ve temettüleri ise yatırımların getirileri olduğundan; ödenen faiz, finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışı, alınan faiz ve temettüleri ise yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışı olarak sınıflandırılabilir. Görüldüğü üzere, Standartta, söz konusu kalemlerin nakit akış tablosundaki raporlanması hususuna ilişkin kesin bir ilke olmadığından, sunumda bir tutarlılık ve dolayısıyla karşılaştırılabilirliğin sağlanması kolay olmamakta ve buna göre, finansman giderleri ödemelerinin ve finansal gelirler tahsilatlarının raporlanmasında farklı uygulamalara rastlanmaktadır.

Faiz gelirlerinin yatırım faaliyetlerinden elde edilen kısımları yatırım faaliyetleri bölümünde, nakit ve nakit benzerlerinden elde edilenler ve al-sat amaçlı yapılan yatırımlardan elde edilen faizler birçok işletmede işletme faaliyetleri bölümünde raporlanmaktadır. Diğer taraftan, ödenen finansman giderlerinin tamamı, bir çok işletmede işletme faaliyeti bölümünün nakit akışları bölümünde nakit çıkışı olarak raporlanmaktadır. Bazı işletmeler ise, kar veya zarar tablosu sunumuna paralel olarak finansman giderlerinin mali borçlara ilişkin kısımlarını finansman faaliyetleri bölümünde raporlamaktadır. Kur farkı kazanç ve kayıplarına ilişkin değerlendirme farkları ödeme ve tahsilata konu olmadığı sürece nakit akış tablosunda yer almaz. Yalnızca nakit ve nakit benzerlerinde yer alan kur farklarının yabancı para cinsinden tutulan nakit ve nakit benzerleri üzerine etkisi, dönemin başlangıcında ve sonundaki nakit ve nakit benzerlerinin mutabakatlarını yapmak amacıyla, nakit akış tablosunda yer alır. Bu şekilde bulunan tutarlar, işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarından ayrı bir şekilde gösterilir ve söz konusu nakit akışları dönem sonundaki kurdan ilgili para birimine çevrilmiş olsaydı ortaya çıkacak kur farklarını ihtiva eder. (TMS 7, md.28)

Konuya ilişkin, UMSK'nın yayınladığı “Genel Sunum ve Açıklamalara İlişkin Taslak Metin”deki bir önemli husus, ticari alacaklara ilişkin vade farkı tahsilatlarının işletme faaliyetleri bölümünde raporlanmasına devam edilmesi, ticari borçlara ilişkin vade farkı ödemelerinin ise, bir finansman unsuru olarak kabul edildiğinden finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışı bölümünde raporlanması şeklindeki önerinin görüşe sunulmuş olmasıdır. Ancak, bu şekilde bir uygulamaya geçildiğinde, işletmelerin esas faaliyetlerden kaynaklanan nakit akışları bölümünün yüksek tutarlı olarak raporlanabileceği olasılığının mümkün olacağı bilinmelidir.

Özetle, finansman gelir ve giderlerinin farklı bölümlerde raporlanması ve bu konuda kesin bir uygulama rehberinin de olmayışı, uygulamada farklı faaliyetlerden sağlanan nakit akışlarının doğru değerlendirilmesini ve işletmeler arası karşılaştırılabilirliği önlemektedir.

3. UMSK - GENEL SUNUM VE AÇIKLAMALARA İLİŞKİN TASLAK METİN'DE ESAS FAALİYETLER VE FİNANSMAN FAALİYETLERİ SINIFININ TANIMLANMASI

2019 yılında UMSK tarafından hazırlanarak, paydaşların görüşlerine sunulan “Genel Sunum ve Açıklamalara İlişkin Taslak Metin”de, kar veya zarar tablosunda, Esas Faaliyet Karı/(Zararı), Esas Faaliyet Karı/(Zararı) ve İştirak ve Müşterek Anlaşmalardan Gelir ve Giderler ve Faiz ve Vergi Öncesi Kar (FVÖK) şeklinde yeni ara toplamların sunulmasının kullanıcılar için faydalı olacağı ortak görüşü ortaya çıkmış ve buna göre, gelir ve giderlerin esas, yatırım ve finansman faaliyetleri şeklinde gruplandırma yapılarak raporlanması önerilmiştir. Taslak Metin’de önerilen söz konusu ara toplamların doğru ve karşılaştırılabilir sunumunun gerçekleştirilebilmesi için özellikle esas faaliyetler, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetleri gruplarında hangi gelir ve giderlerin raporlanacağı hususunun netleşmesi gerekmekte, bunun bir muhasebe politikası tercihi olarak işletmelere bırakılmaması gerekmektedir.

Taslak Metin’de esas faaliyetler sınıfına, ana işletme faaliyetleri kapsamında ortaya çıkan tüm gelir ve giderler dahil edilmiştir. Ayrıca, aşağıdaki gelir ve gider unsurlarının da esas faaliyetler sınıfında yer alması öngörülmektedir:

- 1) Esas (ana) işletme faaliyetlerinin yürütülmesi sırasında yapılan yatırımlardan elde edilen gelir ve giderler,
- 2) Esas (ana) işletme faaliyeti olarak müşterilere finansman sağlanması durumunda, bu faaliyetten ortaya çıkan gelir ve giderler ile nakit ve nakit benzerlerinden kaynaklanan gelir ve giderlerin, finansman faaliyetiyle ilgili olan kısmı.

Her işletmenin faaliyette bulunduğu sektöre göre ana faaliyet konusu tanımlandığı için Taslak Metin’de doğrudan genel bir tanımı yapılmayıp, yatırım veya finansman gruplarında hangi gelir ve giderlerin sınıflandırılacağı belirlenmesinin daha az muhakeme gerektirecek olması nedeniyle bu şekilde tanım yapılmasının daha uygun olduğu savunulmaktadır (ED:BC55b-c). Diğer bir deyişle, aynı sektördeki işletmelerin dahi birbirinden farklı çeşitli faaliyetlerde bulunmasından dolayı, esas faaliyetlerin hangi kalemlerden oluşması gerektiğinin doğrudan tanımlanması yerine, yatırım ve finansman bölümlerindeki kalemlerin karar verilmesinin daha kolay, açık ve net olduğu belirtilmiştir.

Esas faaliyetler sınıfı, işletmenin ana işletme faaliyetlerinden kaynaklanan gelir ve giderleri ve kendine özgü bir tanımı olmamakla birlikte yatırım veya finansman faaliyetinden kaynaklanmayan her türlü gelir ve giderleri içeren bir sınıf olarak değerlendirilmektedir. Buna göre, Taslak Metin’in 46’ncı paragrafında, esas faaliyetler sınıfının kar veya zarara yansıtılan ve aşağıdaki sınıflara dahil edilmeyen tüm gelir ve gider kalemlerini içermesi önerilmektedir:

- a) Yatırım,

- b) Finansman,
- c) Ayrılabilir nitelikteki iştirakler ve iş ortaklıkları,
- d) Gelir vergileri
- e) Durdurulan faaliyetler.

Taslak Metin'e göre, kar veya zarar tablosundaki finansman faaliyeti sınıfının aşağıdakileri içerdiği belirtilmektedir (ED:BC 35):

- 1) finansman faaliyetinden kaynaklanan gelir ve giderler (örneğin, işletmenin ihraç ettiği borçlanma araçlarına ve kiralama yükümlülüklerine ilişkin faiz giderleri),
- 2) nakit ve nakit benzerlerinden kaynaklanan gelir ve giderler (nakit benzerlerinin elden çıkarılmasından kaynaklanan kazanç veya kayıplar) ve
- 3) finansman faaliyetlerinden kaynaklanmayan yükümlülüklerle ilişkin faiz geliri ve gideri (örneğin, çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin yükümlülüklerden ve diğer uzun vadeli karşılıklardan kaynaklanan faiz gideri).

Yukarıdaki sınıflandırmaya göre, Taslak Metin'de, ana işletme faaliyetleri kapsamında nakit ve nakit benzerleri niteliğindeki finansal varlık yatırımlarından kaynaklanan gelir ve giderler hariç olmak üzere, nakit veya nakit benzerlerinden kaynaklanan gelir veya giderlerin finansman faaliyetleri olarak sınıflandırılması öngörülmektedir. Nakit ve nakit benzerlerinden sağlanan gelir ve giderlerin finansman grubunda raporlanma önerisi Taslak Hesap Planı'nda da geçerlidir. Buna karşılık, Taslak Metin'de, işletmenin likidite fazlasından getiri sağlamak üzere üç aydan uzun vadeli özkaynak veya borçlanma araçlarına yaptığı finansal yatırımlardan kaynaklanan gelir ve giderlerinin yatırım faaliyetleri bölümünde raporlanması gerektiği açıklanmaktadır.

Taslak Metin'de ticari borçlar, finansman faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan bir yükümlülük olarak değerlendirildiği için bunların etkin faiz yöntemiyle itfa edilmesi sonucunda ortaya çıkacak finansman giderlerinin finansman faaliyetleri sınıfında gösterilmesi öngörülmektedir. Ancak, burada dikkati çeken önemli bir husus, ticari alacaklardan kaynaklanan faiz gelirlerinin, esas faaliyetler olarak sınıflandırılmasının önerilmesidir.

4. FAİZ GELİR/GİDERLERİ VE KUR FARKI KAZANÇ/ZARARLARININ İŞLETMELERİN KAR VEYA ZARAR İLE NAKİT AKIŞ TABLOLARINDAKİ SUNUMUNA İLİŞKİN RAPORLAMA BULGULARI

İşletmelerin finansman faaliyetlerine ilişkin gelir ve giderleri ile nakit akışlarının, kar veya zarar tablosu ve nakit akış tablosundaki raporlanması kapsamında ülkeler arası bir uyumun olup olmadığını

analiz etmek amacıyla bu çalışmada, finansal kuruluşlar hariç BIST 50'deki toplam 38 işletme ile İngiltere FTSE100'den 12, Almanya DAX30'den 13, Amerika Nasdaq 100'den 11, Avustralya ASX'den 8, Güney Afrika JSE'den 11 ve Kanada TSX'ten 9 olmak üzere toplam 64 uluslararası işletmenin kar veya zarar tabloları, nakit akış tabloları ve ilgili dipnot açıklamaları incelenmiştir. Kar veya zarar tablosu ile nakit akış tablosundaki sunuma ilişkin bulgular Türkiye ve diğer ülkeler bazında özetlenerek, genel bir karşılaştırması yapılmıştır.

4.1. Kar veya Zarar Tablosunda Faiz Gelirleri/Giderlerinin Raporlanması: BIST 50 Bulguları

Araştırma kapsamındaki BIST şirketlerinin faiz gelirleri ve giderleri kalemlerinin sunumuna ilişkin kar veya zarar tabloları ile ilgili dipnotları incelendiğinde, söz konusu kalemlerin çoğunlukla hem “**Esas Faaliyetlerden Diğer Gelir ve Giderler**” hem de “**Finansman Gelirleri/Giderleri**” gruplarında raporlandığı, çok az sayıda işletmelerin ise “**Yatırım Faaliyetlerinden Gelir ve Giderler**” grubunda raporladığı görülmüştür. İnceleme bulgularımız aşağıdaki Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1. Faiz Gelirleri/Giderlerinin Raporlanması - BIST 50

Şirketler	ESAS			FINANSMAN		YATIRIM	
	Ticari İşlemlere İlişkin Vade Farkı Gelirleri/Giderleri	Faiz Gelirleri	Vade Farkı Geliri/Gideri	Faiz Gelirleri	Faiz Giderleri	Vadeli Mevduat Faiz Geliri	Faiz Gelirleri
ARÇELİK A.Ş.	✓			✓	✓		
ALARKO HOLDİNG A.Ş.		✓	✓		✓		
ANADOLU CAM				✓	✓		
ANADOLU EFES				✓	✓		
ASELSAN				✓	✓		
COCA COLA				✓	✓		
DOĞAN ŞİRKETLER GRUBU	✓	✓			✓		
ENERJİSA	✓			✓	✓		
EREĞLİ DEMİRÇELİK				✓	✓		
FROTO	✓			✓	✓		
GÜBRE FAB.		✓			✓		
SABANCI HOL	✓			✓	✓	✓	
HEKTAŞ	✓			✓	✓		
İPEK DOĞAL ENERJİ							
KARDEMİR KARABÜK				✓	✓		
KOÇ HOLDİNG	✓			✓	✓		
KOZA ALTIN İŞLET	✓						
KOZA ANADOLU MADEN	✓						
MİGROS A.Ş.	✓			✓	✓		
MLP SAĞLIK		✓			✓		
ODAŞ ELEK.ÜRETİM				✓			
OYAK ÇİM	✓			✓			
PEGASUS				✓	✓		
PETKİM			✓	✓	✓		
SASA POLYSTER	✓		✓	✓	✓		
SELÇUK ECZA					✓	✓	
SODAŞ	✓			✓	✓		
ŞOK MARKETLER	✓				✓		✓
TAV İŞL					✓	✓	
TEKFEN HOL	✓			✓	✓		
TOFAS TÜRK	✓			✓	✓		
TURKCELL			✓		✓		
TÜPRAŞ	✓			✓	✓		
THY			✓				
TÜRK TELEKOM				✓			
ŞİŞECAM			✓				
ÜLKER BİS					✓		
VESTEL ELEK	✓			✓	✓		
TOPLAM	18	4	6	24	30	3	1

Tablo'dan da görüleceği üzere, işletmelerin faiz gelir ve giderlerini esas, yatırım ve finansman gruplarında farklı tercihlerde sınıflandırdıkları, hatta aynı işletmelerin dahi farklı tercihler yaptığı gözlemlenmektedir. Söz konusu tablo hazırlanırken, özü itibariyle aynı nitelikte olan hesaplar için işletmelerin farklı farklı hesap isimleri kullandığı durumlarda, (örn. vade farklı gelirleri ile vadeli satış faiz geliri) tabloda işletmelerin genel itibariyle en çok kullandıkları hesap gruplarına sınıflandırma yapılmıştır. İşletmelerin dipnotları incelendiğinde tespit edilen farklı hesap isimleri gelirler ve giderler gruplandırması yapılarak aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Esas Faaliyetlerden Diğer Gelir ve Giderler Grubundaki Faiz Gelirleri/Giderleri

Ticari İşlemlere İlişkin Vade Farkı Gelirleri	İşletme Faliyetlerinden Faiz Geliri
Vade Farkı Geliri	Faiz Gelirleri
Esas Faaliyetlerle İlgili Vade Farkı Geliri	Banka Mevduatı Faiz Geliri
	Satışlardan Elde Edilen Faiz Geliri
Ticari İşlemlere İlişkin Vade Farkı Giderleri	Vadeli Satış Faiz Geliri
Vade Farkı Gideri	3 Aydan Kısa Vadeli Mevduattan Elde Edilen Faiz Gelirleri
Esas Faaliyetlerle İlgili Vade Farkı Gideri	

Finansman Gelirleri/Giderleri Grubundaki Faiz Gelirleri/Giderleri

Faiz Gelirleri	Faiz Giderleri
Mevduat Faiz Gelirleri	Banka Kredileri Faiz Gideri
Reeskont Faiz Geliri	Banka Kredileri Faiz Giderleri ve Tahvil Bono Faiz Giderleri
	Reeskont Faiz Gideri

- Faiz gelirleri, işletmelerin esas faaliyetlerden diğer gelirler, yatırım faaliyetlerinden gelirler ve finansman gelirleri bölümünde raporlanmıştır. 24 işletmenin finansman gelirleri, 4 işletmenin esas faaliyetlerden diğer gelirler, 4 işletmenin ise yatırım faaliyetlerinden gelirler grubunda raporladığı görülmüştür. Esas faaliyetler grubunda faiz gelirlerini raporlayan 4 işletmenin bu hesap kalemini sadece esas faaliyetler grubunda raporladığı, finansman grubunda herhangi bir sınıflandırma yapmadığı da dikkat çekicidir. Bu işletmelerden sadece Doğan Şirketler Grubu, esas faaliyetler grubundaki faiz gelirlerini “Banka Mevduatı Faiz Geliri” ismiyle açık bir şekilde raporlamıştır. Faiz gelirlerini finansman gelirleri grubunda raporlayan 24 işletmeden 3 tanesi de (Migros, Tüpraş ve Türk Telekom) “Banka Mevduat Faiz Gelirleri” olarak raporlamıştır. Sadece 2’si alt başlıklar şeklinde aşağıdaki şekilde açıklayıcı bilgiler sunmuştur:

- *Anadolu Cam:*
  - *Vadeli Mevduatlar*
  - *İlişkili Taraflardan Faiz Geliri*
- *Ereğli Demirçelik:*
  - *Banka Mevduatlarından Faiz Geliri*
  - *Finansal Yatırımlardan Elde Edilen Faiz Geliri*

- Banka mevduat faiz gelirlerinin bazı işletmeler tarafından esas faaliyetler, bazıları tarafından da finansman grubunda raporlanması bu konuda bir tutarlılık olmadığını göstermektedir.
- 3 işletme (Sabancı Holding, Selçuk Ecza ve TAV) banka mevduat faiz gelirlerini yatırım faaliyetlerinden gelirler bölümünde raporlamıştır.

- Faiz giderleri, 30 işletme tarafından finansman giderleri grubunda raporlanmış, hiçbir işletmenin esas faaliyetlerden diğer giderler kısmında faiz giderleri olduğu tespit edilmemiştir. Söz konusu 30 işletme, genel olarak “Faiz Giderleri” hesap ismini kullanmış, ancak bunlardan 8’i “Banka Kredileri Faiz Giderleri”, 2’si “Banka Kredileri Faiz Giderleri ve Tahvil Bono Faiz Giderleri” şeklinde açık hesap ismiyle raporlama yapmıştır. Sadece aşağıdaki 2 işletme alt kalemler şeklinde detaylı raporlama yapmıştır:

- *Anadolu Cam:*
  - *Banka kredileri*
  - *Çıkarılmış tahviller*
  - *İlişkili taraflardan faiz gideri*
  - *Türev ürünleri*
  - *Faktoring giderleri*
  - *Faaliyet kiralama*
  - *Diğer*
- *Şişecam:*
  - *Banka kredileri*
  - *Çıkarılmış tahviller*
  - *Türev ürünleri*
  - *Faktoring giderleri*
  - *Kiralamalar*

- Vade farkı gelirleri ve giderleri hesap kalemleri işletmelerde, “Ticari İşlemlere İlişkin Vade Farkı Gelirleri/Giderleri” (18 işletme) veya sadece “Vade Farkı Gelirleri/Giderleri” şeklinde esas faaliyetlerden diğer gelir ve giderler grubunda raporlanmıştır (6 işletme). Bir işletme, (Şişecam) Esas Faaliyetlerle İlgili Vade Farkı Geliri/Gideri”, bir işletme ise, (Migros) “Vadeli Satış Faiz Geliri” ve “Vadeli Alış Faiz Gideri” olarak raporlamıştır. Raporlamada, herhangi bir dipnot açıklaması olmaması nedeniyle ticari alacak ve borçlara ilişkin ortaya çıkan vade farkları olduğu düşünülmektedir.

4.2 Kar veya Zarar Tablosunda Kur Farkı Kazançları/Zararlarının Raporlanması: BIST 50 Bulguları

Araştırma kapsamındaki işletmelerin kar veya zarar tabloları incelendiğinde, kur farkı kazanç ve zararları kalemlerinin de aynı şekilde hem “**Esas Faaliyetlerden Diğer Gelir ve Giderler**” hem de “**Finansman Gelirleri/Giderleri**” gruplarında raporlandığı görülmüştür. Kur farkı kazanç/zararlarına ilişkin inceleme bulgularımız aşağıdaki Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2. Kur Farkı Kazanç/Zararlarının Raporlanması - BIST 50

Şirketler	ESAS			FİNANSMAN
	Ticari İşlemlere İlişkin Kur Farkı Gelirleri/Giderleri	Kur Farkı Gelirleri/Giderleri	Esas Faaliyetlerden Kaynaklanan Kur Farkı	Kur Farkı Gelirleri/Giderleri
ARÇELİK A.Ş.	✓			✓
ALARKO HOLDİNG A.Ş.		✓		✓
ANADOLU CAM				✓
ANADOLU EFES			✓	✓
ASELSAN			✓	✓
COCA COLA		✓		✓
DOĞAN ŞİRKETLER GRUBU		✓		✓
ENERJİSA	✓			✓
EREĞLİ DEMİRÇELİK	✓			✓
FROTO	✓			✓
GÜBRE FAB.	✓			✓
SABANCI HOL	✓			✓
HEKTAŞ	✓			✓
İPEK DOĞAL ENERJİ	✓			
KARDEMİR KARABÜK	✓			✓
KOÇ HOLDİNG	✓			✓
KOZA ALTIN İŞLET	✓			
KOZA ANADOLU MADEN	✓			
MİGROS A.Ş.				✓
MLP SAĞLIK				✓
ODAŞ ELEK.ÜRETİM		✓		✓
OYAK ÇİM	✓			
PEGASUS	✓			✓
PETKİM		✓		✓
SASA POLYSTER	✓	✓		✓
SELÇUK ECZA				
SODAŞ	✓			✓
ŞOK MARKETLER	✓			✓
TAV İŞL	✓			✓
TEKFEN HOL	✓			✓
TOFAS TÜRK	✓			✓
TURKCELL		✓		
TÜPRAŞ	✓			✓
THY	✓			✓
TÜRK TELEKOM		✓		✓
ŞİŞECAM			✓	✓
ÜLKER BİS		✓		✓
VESTEL ELEK	✓			✓
TOPLAM	23	9	3	32

Tablo 2’de hazırlanırken yine aynı şekilde, özü itibariyle aynı nitelikte olan hesaplar için farklı farklı hesap isimlerinin kullanıldığı durumlarda (örn. faaliyetlerden kaynaklanan kur farkı geliri, faaliyetlerden kaynaklanan kur farkı geliri, operasyonel kur farkı geliri) tabloda işletmelerin genel itibariyle en çok kullandıkları hesap gruplarına sınıflandırma yapılmıştır. İşletmelerin dipnotları incelendiğinde tespit edilen değişik hesap isimleri gelirler ve giderler gruplandırması yapılarak aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Esas Faaliyetlerden Diğer Gelir ve Giderler Grubundaki Kur Farkı Kazanç/Zararlarının Raporlanması

Ticari İşlemlere İlişkin Kur Farkı Gelirleri	Operasyonel Kur Farkı Gideri
Esas Faaliyetlerden Kaynaklanan Kur Farkı Gelirleri	Faaliyetlerden Kaynaklanan Kur Farkı Gideri
Kur Farkı Geliri	Ticari İşlemlere İlişkin Kur Farkı Giderleri
Operasyonel Kur Farkı Geliri	Esas Faaliyetlerden Kaynaklanan Kur Farkı Giderleri
Faaliyetlerden Kaynaklanan Kur Farkı Geliri	Kur Farkı Gideri
Kur Farkı Gelirleri, net	Kur Farkı Giderleri, net

- Kur farkı gelirleri ve giderleri işletmelerin hem esas faaliyetlerinden diğer gelir ve giderler grubunda hem de finansman gelir ve giderler grubunda raporlanmaktadır. Esas faaliyetler grubunda raporlanan kur farkı gelir ve giderleri, yukarıda listelendiği gibi önemli düzeyde farklı hesap isimleriyle raporlandığından bu konuda bir uyum olmadığı görülmektedir.
- İşletmelerin esas faaliyetlerden diğer gelirler/giderler grubunda raporladıkları kur farkı gelirleri ve giderleri incelendiğinde, büyük bir çoğunluğunun (23 işletme) kur farkı gelir/giderlerini “Ticari İşlemlere İlişkin Kur Farkı Gelirleri/Giderleri” şeklinde raporlamış olduğu, bu hesap kalemine ilişkin herhangi bir dipnot açıklaması olmaması nedeniyle ticari alacak ve borçlara ilişkin ortaya çıkan kur farkı gelir ve giderleri olduğu düşünülmektedir. 3 tane işletme “Esas Faaliyetlerden Kaynaklanan Kur Farkı Gelirleri/Giderleri” ismini kullanarak raporlamış, diğer işletmeler yukarıdaki listelerde görüldüğü gibi farklı isimlerle raporlama yapmıştır.
- İşletmelerin 9 tanesinde hem esas faaliyetler hem de finansman faaliyetleri grubunda raporlanan kur farklarının ayırımının anlaşılmasına imkan vermeyecek şekilde sadece “Kur Farkı Geliri/Gideri” şeklinde raporlama yapılmıştır. Böylece, esas faaliyetler grubunda raporlanması önerilen ticari işlemlere ilişkin kur farkları Taslak Hesap Planındaki şekliyle raporlanmadığından hangi kur farklarının esas faaliyetler grubunda hangilerinin finansman faaliyetleri grubunda sınıflandırıldığı kullanıcılar açısından net bir şekilde anlaşılmamaktadır.
- Kur farkı geliri ve kur farkı gideri hesaplarını hem finansman gelir ve giderler hem de esas faaliyetlerden diğer gelirler ve giderler grubunda netleştirme yolunu seçerek “Kur Farkı Gelirler, net” “Kur Farkı Giderler, net” şeklinde sunum yapan işletmeler de vardır (Turkcell, TAV, MLP Sağlık, Gübre Fabrikaları)

Finansman Gelirleri/Giderleri Grubundaki Kur Farkı Gelirleri/Giderleri

Kur Farkı Gelirleri
Finansal Borçlanmalar ve Varlıklara İlişkin Kur Farkı Gelirleri
Mevduatlardan Oluşan Kur Farkı Karı
Finansal Faaliyetlerden Kaynaklanan Kur Farkı Karları, Net

Finansal Borçlardan Oluşan Kur Farkı Zararı
Finansal Faaliyetlerden Kaynaklanan Kur Farkı Zararları, Net
Kur Farkı Giderleri

- Finansman gelirleri/giderleri grubunda raporlanan kur farkları, işletmelerin büyük bir çoğunluğu tarafından “Kur Farkı Gelirleri ve Kur Farkı Giderleri” olarak raporlanmış, ancak yine de yukarıda görüldüğü gibi farklı hesap isimleri de kullanılmıştır. 6 işletme hariç diğer tüm şirketler bu gruptaki kur farkı gelir ve giderlerinin hangi kalemlere ilişkin ortaya çıktığını açıklayan dipnot sunumu yapmamıştır. Dolayısıyla, hem esas faaliyetler hem de finansman faaliyetleri grubunda raporlanan bu kalemlerin içerikleri net bir şekilde ayrıştırılamamaktadır. Dipnot olarak açıklama yapan işletmeler aşağıdakilerdir:

- *Arçelik: Kur farkı gelir/giderleri, nakit ve nakit benzerleri, finansal borçlanmalar ve diğer finansal yükümlülükler ile ilişkilidir.*
- *Anadolu Cam:*
  - *Kambiyo Karları*
    - *Türev Ürünler*
    - *Nakit ve Nakit Benzerleri*
    - *Banka Kredileri*
    - *Ticari Olmayan Alacak ve Borçlar*
  - *Kambiyo Zararları*
    - *Ticari Olmayan Alacak ve Borçlar*
    - *Banka Kredileri*
    - *Çıkarılmış Tahviller*
    - *Nakit ve Nakit Benzerleri*
    - *Türev Ürünler*
    - *Faaliyet Kiralama*
- *Şişecam:*
  - *Kambiyo Karları*
    - *Türev Ürünler*
    - *Nakit ve Nakit Benzerleri*
    - *Banka Kredileri*
    - *Diğer*

- *Kambiyo Zararları*
  - *Banka Kredileri*
  - *Çıkarılmış Tahviller*
  - *Nakit ve Nakit Benzerleri*
  - *Türev Ürünler*
  - *Kiralamalar*
  - *Diğer*
- *Kardemir Karabük: Finansal borçlanmalar ve varlıklara ilişkin kur farkı gelirleri*
- *Koç Holding: Ticari işlemlere (ticari alacak ve borç) ilişkin kur farkı gelir / gideri*
“esas faaliyetlerden diğer gelir/giderler” hesabı içerisinde muhasebeleştirilmektedir.
- *Tüpraş: Mevduatlardan Oluşan Kur Farkı Karı ve Finansal Borçlardan Oluşan Kur Farkı Zararı*

Özetle, işletmelerin kar veya zarar tablolarındaki kur farkı kazanç/zararlarının raporlanmasına ilişkin bulgular incelendiğinde, işletmelerin büyük bir çoğunluğunun “Ticari İşlemlere İlişkin Kur Farkı Gelirleri/Giderleri” ismiyle esas faaliyetler bölümünde ticari alacak ve borçlara ilişkin kur farklarını raporladığı, geri kalan bütün hesaplara (nakit ve benzeri, banka kredileri, türev araçlar, kiralamalar, ticari olmayan alacak ve borçlar, çıkarılmış tahviller yani finansal borçlar - hatta Tüpraş mevduatlardan olanı da finansmana koymus) ilişkin kur farklarını finansman kısmında raporladığı görülmektedir. Bazıları da her iki yerde Kur Farkı Geliri/Gideri olarak aynı ismi kullanıp, hiçbir dipnot vermediği için ayrımın nasıl yapıldığı anlaşılamamaktadır.

4.3. Faiz Gelir/Giderleri ve Kur Farkı Kazanç/Zararlarının İşletmelerin Kar veya Zarar Tablosundaki Sunumuna İlişkin Uluslararası Raporlama Bulguları

İngiltere: Kar veya zarar tablosunda kur farkı kazanç/zararları ile faiz gelir ve giderlerini, “Finansman Gelirleri ve Giderleri” grubunda veya “Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler” grubunda raporlamayı tercih ettikleri görülmüştür. Buna göre, esas faaliyetler grubunda genel yönetim, araştırma ve geliştirme ile pazarlama giderlerinin dışında kur farkı veya faiz hesaplarını raporlamadıkları gözlemlenmiştir.

Almanya: İnceleme kapsamındaki işletmelerin büyük bir çoğunluğunun faiz gelir ve giderleri ile kur farkı kazançları ve zararlarını “Finansman Gelirleri ve Giderleri” grubunda raporladığı, 3 tane işletmenin ise kur farkı kazanç ve zararları hesaplarını esas faaliyet karından önce “diğer gelir ve giderler” grubunda, faiz kalemlerini ise “faiz gelirleri” ve “faiz giderleri” şeklinde finansman grubundan ayrı başlıklar şeklinde (faiz gelirleri, faiz giderleri ve diğer finansal gelir/giderleri isimleri şeklinde) raporladığı görülmüştür.

Amerika: İncelenen işletmelerin hepsinin kar veya zarar tablosunu tutarlı bir şekilde aynı formatta hazırladığı görülmüştür. Faiz hesaplarını, kar veya zarar tablosunda esas faaliyet karı raporlandıktan

sonra “faiz gelirleri” ve “faiz giderleri” başlıklı hesap grupları kullanarak sunduğu görülmektedir. Kur farkı hesaplarını ise, aynı şekilde esas faaliyet karından sonra sunulan bir diğer grup olan “diğer gelirler/giderler, net” grubunun içinde sınıflandırdığı tespit edilmiştir. Burada dikkati çeken önemli bir husus, kar veya zarar tablosundaki hesap gruplarının detay hesaplarının incelenebileceği bir dipnot sunumunun mevcut olmamasıdır.

Avustralya: İnceleme kapsamındaki işletmelerin çoğunlukla kur farkı hesaplarını esas faaliyet karı hesaplamasından önce sunulan “diğer gelirler/giderler, net” grubunun içinde sınıflandırdığı, faiz hesaplarını ise, esas faaliyet karı raporlandıktan sonra raporlanan “Finansman Gelirleri ve “Finansman Giderleri” grubunda raporladığı tespit edilmiştir.

Kanada: Kanada TSX’te işlem gören araştırma kapsamındaki işletmelerin tümünde, diğer ülkelerden farklı olarak, hem faiz hesaplarının hem de kur farkı hesaplarının esas faaliyet karından sonra, “kur farkı kazançları/zararları, net” ve “faiz gelirleri/giderleri, net”, “finansman gelirleri/giderleri, net” veya “finansman gelirleri” ile “finansman giderleri” şeklinde raporlandığı gözlemlenmiştir.

Güney Afrika: JSE’deki işletmelerin hepsinin kur farkı hesaplarını esas faaliyet karı hesaplamasından önce sunulan “diğer gelirler/giderler, net” grubunun içinde sınıflandırdığı, faiz hesaplarını ise, esas faaliyet karı raporlandıktan sonraki “Finansman Gelirleri” ve “Finansman Giderleri” grubunda raporladığı tespit edilmiştir.

4.4. Nakit Akış Tablosunda Faize İlişkin Nakit Hareketlerinin Raporlanmasındaki Türkiye ve Uluslararası Bulgular

Çalışma kapsamındaki BIST işletmelerinin nakit akış tabloları incelendiğinde, işletmelerin ödenen ve alınan faiz kalemlerinin raporlanması konusunda farklı uygulamaları benimsediği, bu yüzden karşılaştırılabilirliğin sağlanamadığı görülmüştür. Alınan ve ödenen faiz kalemlerinin araştırma kapsamındaki işletmelerin nakit akış tablolarındaki sunumuna ilişkin bulguları aşağıdaki gibidir:

	İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları	Yatırım Faaliyetlerinden Nakit Akışları	Finansman Faaliyetlerinden Nakit Akışları
Alınan Faiz	10	9	16
Ödenen Faiz	9	5	26

Görüldüğü üzere, işletmelerin büyük bir çoğunluğu bu kalemleri finansman faaliyetlerinden nakit akışları bölümünde raporlamaktadır. Bu işletmelerden 2 tanesi (Froto ve Migros), hem ödenen hem de alınan faizi hem işletme hem de finansman faaliyetleri bölümlerinde herhangi bir açıklama yapmadan raporlamıştır. 3 işletme ise, (Anadolu, Froto ve Tüpraş) alınan faizi hem işletme hem de yatırım

faaliyetleri bölümlerinde raporlamıştır. Yatırım faaliyetleri bölümünde raporlayan işletmelerden 1 tanesi, alınan faizler bölümüne ilişkin, nakit ve nakit benzeri değerler ve kısa/uzun vadeli finansal yatırımlar dipnotlarını referans göstermiş, diğer işletmelerin hangi kalemlere ilişkin alınan ve ödenen faizleri yatırım faaliyetleri bölümünde raporladığının anlaşılabilmesini sağlamak için herhangi bir dipnot açıklaması ve referans mevcut değildir. Sonuç olarak, TMS 7’de bu kalemlerin raporlanmasına ilişkin kesin bir hüküm olmadığından, ortak uygulamanın hem alınan hem de ödenen faizlerin finansman faaliyetlerinde raporlanması yönünde olduğu, ancak bazı işletmelerin aynı kalemi farklı iki grupta ve hatta farklı üç grupta dahi raporladığı gözlemlenmiştir.

Yabancı işletmelerde ise, büyük bir çoğunluğunun “alınan faiz” kalemini yatırım faaliyetlerinde, “ödenen faiz” kalemini ise işletme faaliyetleri kısmında raporlamayı tercih ettikleri görülmüştür. Hem alınan hem de ödenen faizi de işletme faaliyetleri bölümünde de raporlayan işletmeler de mevcuttur. Bazı işletmeler ise, borçlanmadan kaynaklanan faiz ödemelerini finansman, yatırımlardan kaynaklanan kısmını yatırımlar, esas faaliyetleriyle ilişkili olan kısmını ise, işletme faaliyetleri bölümünde raporlamayı tercih etmiştir (Avustralya).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Faiz gelir ve giderleri ile kur farkı kazanç/zararlarının kar veya zarar tablosundaki sunumunda işletmeler arasında uyumsuzluk olduğu görülmektedir. Buna göre:

- İşletmelerin esas faaliyetlerden diğer gelir/giderler ile finansman gelir/giderler gruplarında sınıflandırılan faiz gelir/giderleri ve kur farkı kazanç/zararları bakımından hem Türkiye hem de diğer ülkelerdeki işletmeler için bir uyumun söz konusu olmadığı görülmüştür. Örneğin, bir işletme mevduat faizlerini finansman gelirleri hesap grubunda raporlarken, diğer bir işletme esas faaliyetlerden diğer gelirler hesap grubunda raporlayabilmektedir. Buna karşılık, faiz gelirlerinin ve giderlerinin raporlanmasında, büyük bir çoğunluğun, faiz gelirlerini, bütün işletmelerin ise faiz giderlerini finansman grubunda sınıflandırdığı görülmüştür. Bu durum, BIST’teki işletmeler için, faiz gelir ve giderlerinin finansman grubunda raporlanması yönünde ortak bir eğilimin olduğunun bir göstergesidir.

- BIST işletmelerinin kur farkı kazanç ve zararları incelendiğinde ise, genel eğilimin esas faaliyetler grubunda, “Ticari İşlemlere İlişkin Kur Farkı Gelirleri/Giderleri” şeklinde raporlanması olduğu gözlemlenmiştir. Buna karşılık, işletme sayısı az da olsa, kur farkı kazanç/zararlarının her iki grupta da raporlandığı tespit edilmiş olup, bu işletmelerin herhangi bir dipnot açıklaması veya hesap kalemlerinin detaylı ayrıştırması yapılmadan sunması nedeniyle, hangi tip kur farkı hesaplarının esas ve finansman grubunda raporlandığı finansal tablo kullanıcıları tarafından anlaşılammaktadır.

- BIST işletmelerinin esas ve finansman hesap gruplarının detayında hangi kalemlerin olduğunu tespit etmek için ilgili dipnotlar incelendiğinde ise, hem kur farkı kazanç/zararlarının hem de faiz gelir/giderlerinin birbirinden farklı isimlerde sunulduğu görülmüştür.

- Araştırma kapsamındaki diğer ülkeler için elde edilen bulgulara göre, hem faiz gelir/giderleri hem de kur farkı kazanç/zararlarının esas faaliyet karından sonraki “finansman gelirleri” ve “finansman giderleri” gruplarında raporlanması şeklinde ortak bir uygulamanın olduğu ancak yine de bazı ülkelerin (Avustralya ve Güney Afrika) kur farkı hesaplarını esas faaliyet karından önce “diğer gelirler/giderler” grubunda, faiz hesaplarını ise, diğerleri gibi esas faaliyet karından sonraki “finansman gelirleri” ve “finansman giderleri” gruplarında raporlamayı tercih ettikleri görülmüştür.

- Faiz hesaplarının nakit hareketlerine ilişkin de evrensel bir uyumun olmadığı, alınan/ödenen faiz raporlamasında, farklı farklı sınıflandırılmaların yapıldığı gözlemlenmiştir. Ancak, ülkemizde hem alınan hem de ödenen faizlerin büyük bir çoğunluğu finansman grubunda raporlanırken, diğer ülkelerde incelenen işletmelerin büyük bir çoğunluğunun “alınan faiz” kalemini yatırım faaliyetlerinde, “ödenen faiz” kalemini ise işletme faaliyetleri kısmında raporlaması dikkat çekicidir.

Sonuç olarak, banka sektörü (müşterilerine finansman sağlayan işletmeler) hariç diğer işletmeler için hem ülkemizde hem de uluslararası düzeyde faiz ve kur farkı hesaplarının hangi bölüm(ler)de raporlanacağı konusunda uygulamadaki farklılıkları azaltabilmek adına aşağıdaki öneriler dikkate alınabilir:

1. İşletme esas faaliyeti ile ilgili olan ticari alacakların itfa edilmiş maliyetle ölçümünden kaynaklanan vade farkı gelirlerinin işletme faaliyeti bölümünde diğer gelirler olarak muhasebeleştirilmesi, finansal varlıklara yapılan yatırımlardan elde edilen faiz gelirlerinin yatırım faaliyeti bölümünde raporlanması, aynı şekilde işletmelerin bankalardaki mevduat hesaplarına ilişkin faizlerin yatırım faaliyeti bölümünde mi raporlanacağı yoksa hepsinin finansman faaliyeti bölümünde faiz geliri olarak mı muhasebeleştirileceği konusunda da farklı uygulamalar vardır. Buna ek olarak, nakit ve nakit benzeri varlıklardan elde edilen faiz gelirlerinin işletmenin nakit yönetiminin ve borçlanma politikasının sonucu olduğunu düşünenler bu faizlerin finansman faaliyeti bölümünde raporlanmasını tercih etmektedir. Bazı uygulamalarda ise, nakit ve nakit benzeri kalemlerden sağlanan faiz gelirleri işletme faaliyeti bölümünde raporlanmaktadır. Bu uygulamalarda finansman faaliyeti bölümüne hangi faiz gelirlerinin yazılacağı hususuna açıklık getirilmeli örnekler verilmelidir. Farklı uygulamalara fırsat verilmemelidir veya,

2. Bütün faiz gelirlerinin, bütünlüğü görmek adına esas faaliyet karından sonraki “finansman gelirleri” grubunda raporlanmasının, ayırtırmaya gidilmeyeceği için uygulaması kolay olacaktır. Aynı şekilde, faiz giderlerinin de finansman giderleri olarak esas faaliyet karından sonra raporlanması uygulamaya kolaylık sağlar.

3. UMSK'nın Taslak Metninde, ticari alacaklardaki vade farklarının esas faaliyet karının hesabında bir unsur olarak dikkate alınması, diğer taraftan ticari borçlardan ortaya çıkan itfa tutarlarının vade farklarının finansman faaliyeti kısmında finansman gideri olarak yer almasının uygun olacağı yönünde sunduğu önerisine ihtiyatlı yaklaşmak gerekir. Her iki hesap grubunun tabii tutulacağı işlem aynı olmalıdır. Kanaatimize göre, hem ticari alacaklardan doğan vade farkı gelirleri ve kur farkı kazançlarının hem de ticari borçlardan doğan vade farkı giderleri ve kur farkı giderlerinin finansman gelir ve giderleri kapsamında raporlanması uygun olur.

4. İşletme performansının ölçümünde önemli göstergelerden birisi faizden önceki esas faaliyet karı verisidir. Hatta amortisman, faiz ve vergi öncesi kar (EBITDA) birçok yatırımcının performans ölçümünde kullandığı önemli bir göstergedir. Dolayısıyla, işletme faaliyetinin sürdürülmesinde zorunlu olarak katlanılması gerekmeyen faiz giderlerinin ve kur farklarının işletme faaliyet karının unsurları olarak dikkate alınması paydaşların doğru bilgi edinmesini engeller. Özellikle kur farklarındaki sürekli değişim faaliyet karını çok oynak yapıp, şirketin faaliyet karlılığının ölçümünde yanıltıcı olabilmektedir. Aynı şekilde yüksek enflasyon dönemlerinde, ticari faaliyetlerden ortaya çıkan alacak ve borçlardan doğan vade farkı gelir ve giderlerinin işletme esas faaliyet karının hesabında dikkate alınması enflasyon etkisinin işletme esas faaliyet karını oynak yapmaktadır.

5. Nakit akış tablolarında ise, borçlanmadan kaynaklanan faiz ödemelerinin tümünün finansman faaliyeti bölümünde raporlanması, özellikle varlık niteliğinde olup, varlık maliyetine dahil edilen borçlanma maliyetlerinin yatırım faaliyeti bölümünde, bunun dışındaki faiz ödemelerinin işletme faaliyetleri bölümünde raporlanması uygun olacaktır. Faiz gelirlerine ilişkin nakit girişlerinin ise, nakit ve nakit benzerlerinden ve mevduattan doğan kısmı finansman faaliyetleri bölümünde, finansal yatırımlardan doğan nakit girişlerinin yatırım faaliyetleri bölümünde, bunun dışındakilerin ise, işletme faaliyeti ile ilgili olan kısmının işletme faaliyetleri bölümünde raporlanması uygun olacaktır

Özetle,

1. Uygulamada hem kolaylık olması hem de esas faaliyet karının doğru raporlanması adına, muhasebe standartlarının diğer kapsamlı gelirden raporlanmasını öngörmediği sürece, kar veya zarar tablosunda tüm faiz gelir/giderlerinin ve kur farkı kazanç/zararlarının esas faaliyet karı (zararı) ve yatırım faaliyeti karından (zararı) sonra finansman gelirleri ve finansman giderleri olarak raporlanmasının daha uygun olacağı göz önünde bulundurulmalıdır veya

2. Kar veya zarar tablosunun işletme, yatırım ve finansman grupları bazında sunulması durumunda, finansal yatırımlardan elde edilen faiz gelirleri ve kur farkı kazançlarının yatırım faaliyetleri bölümünde; nakit ve nakit benzeri ve diğer varlık ve borç hesaplarıyla ilişkili faiz ve kur farkı gelir ve giderlerinin finansman gelirleri ve finansman giderleri bölümünde raporlanması uygun olacaktır. Aynı şekilde finansal borçlarla ilgili faiz ve kur farkı giderleri de, özellikle varlık olmadığı sürece varlık maliyetine yüklenmeyip, doğrudan borçlanma maliyeti olarak finansman giderleri kapsamında raporlanmalıdır.

Sonuç olarak, hem kar veya zarar hem de nakit akış tablosunda, finansman gelir ve gider unsurlarının hangi gruplarda raporlanacağı konusu Taslak Metin’de netleşmelidir. Bu konuda tercih, muhasebe politikası olarak bırakılmamalıdır. Söz konusu konuya ilişkin, uygulamada birlik sağlanması adına, uluslararası düzeyde ortak bir uygulamanın sağlanması için uygulama kılavuzlarının ilgili kamu otorilerince yayınlanması gerekir.

YAZARLARIN BEYANI

Bu çalışmada, Araştırma ve Yayın Etiğine uyulmuştur, çıkar çatışması bulunmamaktadır ve de finansal destek alınmamıştır.

YAZARLARIN KATKILARI

Çalışma Konsepti/Tasarım- NA, BS; Yazı Taslağı- NA, BS; İçeriğin Eleştirel İncelemesi- NA, BS; Son Onay ve Sorumluluk- NA, BS.

AUTHORS’ DECLARATION

This paper complies with Research and Publication Ethics, has no conflict of interest to declare, and has received no financial support.

AUTHORS’ CONTRIBUTIONS

Conception/Design of Study- NA, BS; Drafting Manuscript- NA, BS; Critical Revision of Manuscript- NA, BS; Final Approval and Accountability- NA, BS.

KAYNAKÇA

Akdoğan, N. ve Sultanoğlu, B. 2018. “Kar Tanımının Muhasebe Kuramındaki Gelişimi ve Günümüzde Finansal Raporlardaki Sunumunun Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, MÖDAV 15. Uluslararası Muhasebe Konferansı Özel Sayısı, 641-677.

Akman, N. ve Gönül, S. 2013. The New Financial Statement Format: Do Users Perceive the Financial Status of a Company Differently? ICAEM 2013, International Conference on Accounting, Economics and Management, Copenhagen, Danimarka.

Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve. 2018. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu.

Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağı. 2011. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu.

Giacomino, D.E., Li, X. and Akers, M.D. 2013. Proposed Financial Statement Changes By The FASB- IASB: Reactions From Chinese Accounting Majors. *Review of Business Information Systems*, 17(2).

IFRS Standards 2019a. Exposure Draft General Presentation and Disclosures.

IFRS Standards 2019b. Exposure Draft General Presentation and Disclosures. Basis For Conclusions.

Simga Mugan, C. 2010. Gelecek Nesil Finansal Tablolar. 2010. XIV. Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu, Girne.

www.kgk.gov.tr

<https://www.ifrs.org/projects/2011/joint-financial-statement-presentation-replacement-of-ias-1/>

(Erişim Tarihi: 16.12.2020)